

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 4. aprila 1888.

Obseg: Kako bi kurili zoper slano. — Nekaj o molži. — Spomladnja paša po senožetih. — Vprašanja in odgovori. — Zakaj moramo redno obrezovati pritlično drevje. — Nasledki „šnopsa“. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Trgovinska in obrtna zbornica. — — Iz deželnega zbora štajarskega. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kako bi kurili zoper slano.

V „Gospodarskem Glasniku“ za Štajarsko piše major Fr. Kaufmann o tej reči to le: Zopet se bliža čas spomladnji, ž njim pa tudi strah in bojazen, da ne bi škodovala slana. Škode se je bati toliko bolj, ker naši ljudje nečejo posnemati v obče gospodarjev po drugih deželah, koder z velikim uspehom kurijo zoper slano.

Kedar kdo sproži reč v kakšnem gospodarskem društvu, pravijo, to ni mogoče pri nas; siliti ne moremo nikogar, ako pa le nekateri kurijo, ne pomaga nič.

Tega sem se prepričal uže večkrat. Jaz sem kuril ter imel mnogo stroškov, a moj sosed hasek, ker je ves dim veter potegnil k njemu, dobri nepremožni ljudje pa so dobili še posebne nagrade v podobi odpisane dače zavoljo škode po slani. Občina ne postavlja poljskih čuvajev. Kar mi je torej še ostalo sadja, to sem moral sam čuvati, sicer bi mi bili tatje vse pokradli.

Takšne izkušnje poparijo naposled najbolj vnetega človeka in ga pripravijo v to, da roke križem drži.

Če posamezniki kurijo, ne pomaga res nič ali pa le malo; zelo drugače pa je, ako kurijo vsi posestniki. Tedaj pokrije dim na debelo vso okolico. Zelo dobro je, če poškopimo katranovec z vodo, dim je namreč potem debelejši in gostejši, ter ga veter ne zavleče kmalu drugam.

Da pa takšna dimnata odeja res pomaga, da vzhajajoče solnce ne odtali precej zmrzlih rastlin, prepričali smo se l. 1886. Nekateremu posestniku je slana vse uničila, a sosed je dobil mnogo sadja. Zvečer je namreč dežilo. Kar je oblakov obviselo na nebi, ti so zjutra zadržali solncu, da ni moglo precej zmrzlih rastlin odtaliti. To je pomagalo, da jim slana ni škodovala.

Ne morem zatorej popolnoma popustiti misli, da bi vendar mogoče ne bilo ob takih nevarnih dobah cele de-

žele zaviti v gost dim. Ko bi se trdoglavci prepričati hoteli! Potem bi ne ugovarjali toliko. Toda kako jih hočemo v to pripraviti. Menim, da z denarjem, ki ima toliko moč v sebi. Mislím si reč tako: finančni minister milostno dovoljuje odpisanje davkov po slani oškodovanim kmetovalcem, časi precej znatno.

Država veliko žrtvuje, oškodovancem odpisanje tudi prav hodi.

Vendar vse to ni v nobeni razmeri k velikim škodam, katere trpijo posestniki po vsakoletnih slanah.

Tukaj velja zopet prislovica: pomagaj si sam, in Bog ti pomore, pa tudi finančni minister, t. j. zoper navadne, bolj lahke slane pomaga kurjenje, ob velikih slanah pa finančni minister, ker davek odpiše kot nagrado za kurjenje, čeprav zaradi presilnega mraza ni pomagalo. Lenuhi pa naj bi takega odpisovanja ne dobivali, to je le zavržen denar. Ako bi ti sedaj morali ves davek brez odpisa plačevati, udali bi se naposled ter tudi kurili zoper slano. Saj pa ni treba veliko žrtvovanja. Nekoliko treščic pa nekaj katranovca, pa zadostuje. Toliko vzmore tudi manj premožen posestnik.

Po tem takem bi od zgoraj izpodbujeni posestniki morebiti le nekoliko škode po slani trpeli in vzmagali davek plačati ter dati državi, česar jej je treba. Tem bolj bi jim mogla država prizanašati ob velikih hudih slanah. Naša c. kr. kmetijska družba pridobila bi si velikih zaslug, ako bi takšen predlog še za letošnjo spomlad, podpirana od deželskih uradov, predložila finančnemu ministru, Ta naj bi za poskušnjo dal po političnih uradih razglasiti, da bodo milostno odpisovali davke le tistim občinam, koder so vsi posestniki obljubili kuriti, pa bodo tudi res kurili, če bi temu vkljub slana uničila, na primer: polovico pridelkov.

Vsled tega bi marljivi posestniki vplivali na mudne in jih na razne načine silili kuriti, ker bi se jim sicer bilo bati, da jim nič davka ne odpišejo. Nekateri bi gotovo tudi proti gospodarjevi volji na njegovem posestvu

zakurili. Časi kaže, da država sama glede na občne koristi vmes poseza.

Tako je pruski kralj Friderik II dragonce vojake poslal v občine na stanovanje, koder niso hoteli krompirja saditi, ter je ljudi tako prisilil, da so začeli pridelovati krompir. Marsikateri kantoni na Švicarskem potrošijo mnogo denarjev v nagrade za pokončevanje hroščev.

V nekdanji vojaški granici, to pa v zgornjem in sušnem delu, trpeli so veliko pomanjkanje krme. Vlada je potrošila mnogo denarjev v podpore. Naposled je pa zvedela, da ljudje niti koruznice niso pospravili, ampak potrgali roge, slamo pa pustili na polji, da je strohnela. Zaukaže torej koruznico pospraviti in stradajoči živini za krmo polagati. Ljudje se ne zmenijo za ukaz. Nato nastavi strogi polkovnik 20 gld. nagrade onemu, kateri bode prvi polagal koruznico, mudnim pa veli 25 batin naštetih. Od tiste dobe ni bilo več prejšnjega silnega pomanjkanja krme.

Vsaka država izplačuje nagrade tistim, ki ubijejo kakšno divjo zver, ki vendar le po posameznih okolicah škoduje, vsemu občestvu pa ni nevarna.

Hudi zveri podobna je slana, ki cele dežele onesreči ter jim vzame davčno moč. Poprej, ko še železnic ni bilo, povzročila je navadno še glad in pomor. Zatorej bi jako umestno bilo, da bi vlada tukaj tudi nekaj storila. Kedar bodo v obče zoper slano kurili, ne bode državi trebalo mnogo žrtvovati za odpisavanje davkov.

Nekaj o molži.

Neki amerikanec je poslal ameriškemu kmetijskemu listu „Amerik. Agrikulist“ podobo, kako on ravna, da krava ob molži miruje z repom. K podobi, katero tudi

Podoba 19.

mi prinašamo (glej pod. 19.), spisal je nastopne vrstice: Jaz vzamem 06 do 1 m/ dolgo in preko $\frac{1}{3}$ m/ široko cunjo od starega platna ali sukna, s katero poprej kravi obrišem vime. En konec cunje privežem potem s preprostim vozlom na rep in sicer tik nad kodrastim koncem. Cunjo potegnem potem kravi med nogama ter stisnem drugi njen konec pod kolenov člen svoje noge, kjer ga na ta način trdno držim, kakor kaže to podoba. Tako ne more krava kar nič nagajati z repom.

Marsikateri naših gospodarjev se bode nasmehnil tej podobi, češ, dedec molze. A vendar ni to nič čudnega, le prav pametno je, saj pri izvrstnih švicarskih živinorejcih tudi moški molzejo. Ženska je namreč veliko pre slabotna, da bi kravo izmolzla do čistega, zlasti, ako jih mora po več na enkrat pomlestiti. Večina vimenskih bolezni, kakor: oteklina, šen, volčič i. t. d. prihajajo od tod, ker ni vime do čistega molzeno; pa ne samo to, slabo molzene krave popuščajo tudi mleko.

Spomladnja paša po senožetih.

Po nekod imajo kmetovalci navado, da pasejo živinop od zgodnje spomladi do sv. Jurija po senožetih. Ta navada jim je pa zelo škodljiva, ker dajejo take senožeti potem dosti manj sena! Saj drugače ni mogoče! Senožeti pričenjajo zeleneti že meseca malega travna, večkrat celo že meseca sušca. Če pasemo po senožetih ob tem času, pomuli nam živina takoj prve travne bilke. Trava se tako v rašči tolakaj ovira in zadržuje, da ne more prav od tal. In vse to se godi ravno ob istem času, ko bi imela vlaga največ pripomagati uspešni rasti, in ko ima trava dobivati največ moči. Ni čuda torej, da nam dajejo potem take senožeti poprek za tretjino manj sena in da trpijo še posebno ob suhem vremenu! Zaleže li toraj tista malovredna paša na spomlad za toliko manjši pridelek? Bi li ne bilo bolje in ceneje, če bi pridelovali več krme na polji ter tako skrbeli za potrebni živež o zgodnji spomladi? —

Glejmo torej, da odpravimo toliko škodljivo spomladnjo pašo po senožetih povsod, koder je še v navadi!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 27. Kako dolgo naj sesajo teleta, katera bodo za rejo, in kakšna krma jim najbolj pristuje, kadar so odstavljena. (U. W. na Zalemlogu.)

Odgovor: Ako hočete zrediti tele za vola, tedaj zadostuje, da sesa kakih 6 do 8 tednov. Ako pa hočete porabiti mlado za pleme, tedaj naj sesa 3 mesece, in če mogoče, tudi delj. Odstavljajte pa počasi. Od začetka naj dobiva tele z vodo pomešanega mleka, kateremu pridevajte po nekoliko otrobi. Vrhu tega pa privajajte tele senu ali sploh suhi krmi. Prvo leto naj dobiva krepke in bolj suhe krme, mešane toliko s senom ali slamo, da je želodec poln. Vodena krma škoduje mladi živini, ker slabi prebavila in sploh ves život. Najbolje nam uspeva mlado govedo ob kuhanem ječmenu ali ovsu, katerega mu po pameti dajajmo poleg rezanice in sena.

Vprašanje 28. Blagovolite mi naznaniti, kje bi dobil najboljših sadnih dreves, in katere vrste jabolk in hrušek priporočate za naš gorski kraj? (A. S. v Bolci.)

Odgovor: Pravilno vzgojenih jablan in hrušek do boste, ako jih nima oskrbnik Stiegler v St. Petru pri Gorici, še najboljših pri Klenert & Geiger-ji v Gradci.